

Přestice

Kraj: Plzeňský

Správní obvod: Přestice

Nadmořská výška: 345 m n. m.

Počet obyvatel: 6 442

Adresa URL: www.prestice-mesto.cz

Okres: Plzeň-jih

GPS souřadnice: 49.572982N, 13.333499E

První pís. zmínka: 1226 (798 let)

PSČ: 334 01

Památky a zajímavosti Přestice

Kostel Nanebevzetí Panny Marie.

Monumentální vrcholně a pozdně barokní stavba je dominantou Přestic i okolní krajiny. Středověkým předchůdcem byl pravděpodobně původně raně gotický kostel, zmiňovaný poprvé roku 1245 a renesančně přestavěný roku 1590. Po dokončení barokní novostavby v západním sousedství byl starý kostel zbořen a do vzniklého prostoru vloženo velké schodiště. Stavba nového chrámu byla zahájena roku 1750 podle návrhu Kiliána Ignáce Dientzenhofera, který též stavbu až do své smrti řídil. Na stavbě se poté vystřídali nejvýznamnější architekti své doby. Po Dientzenhoferovi stavbu řídil až do roku 1756 František Ignác Prée. Po delší přestávce na stavbě pokračoval Anselmo Lurago, až roku 1775 kostel dokončil Antonín Haffenecker, ovšem bez zastřešení věží, které byly provizorně zakryty roku 1855. Po požáru v roce 1892 byl kostel opatřen novými krovky a presbyterium bylo v letech 1897 - 1898 upraveno podle návrhu Bedřicha Ohmana. Vnější fasády byly obnoveny roku 1932. Nové bání byly vztyčeny až roku 1995 při celkové opravě, trvající několik let. Průčelí chrámové budovy je dvouvěžové s předstupující konkávně prohnutou střední částí, zdůrazněnou sloupy a ukončenou rozeklaným štítem. Věže mají rovněž prohnuté boční stěny, vytvářející společně výrazně dynamickou kompozici. Druhým exponovaným průčelím je severní, obrácené k městu, k němuž stoupá svahem výrazné schodiště. Ústředním motivem je Kasulové okno, štuková výzdoba je v dnešní podobě z velké části dílem mladších rekonstrukcí.

Trojloďný interiér se středním křížením má polokruhový závěr. K presbyteriu z obou stran přiléhají zajímavé polygonální prostory, z nichž jeden slouží jako kaple sv. Barbory a druhý jako sakristie. Interiéry, zaklenuté plackami jsou ztvárněny bez výraznější štukové výzdoby.

Na klenbu presbytáře byla roku 1898 vytvořena Arnoštem Hofbauerem a Janem Preislerem freska. Obrazy maloval Josef Redeimayer, vybavení pochází z let 1772 - 75. Na hlavním oltáři divotvorný obraz Bolestné Panny Marie z roku 1686. Při sloupech jsou umístěny sochy sv. Bonifáce, Patrika, Benedikta a Scholastiky. Oltář sv. Kiliána daroval kostelu stavitel chrámu Dientzenhofer, oltář sv. Benedikta souvisí s právy benediktinů ke kostelu.

Děkanství

Dnešní barokní budova byla postavena v letech 1744- 1751 zčásti na místě starého děkanství, postaveného roku 1696 Dominikem Bossim a zbořeného roku 1752. Budova určená pro obnovené proboštsví kladrubských benediktinů je pouhým torzem původního architektonického záměru, připisovaného Kiliánu Ignáci Dientzenhoferovi. Mělo se pravděpodobně jednat o trojkřídlou stavbu, uzavírající s kostelem vnitřní dvůr. Po vystavění dochované části se však pozornost obrátila na

výstavbu nového velkolepého kostela a práce byly pozastaveny. Po zrušení probošství roku 1786 již k dokončení nebyli podmínky, v přízemí pak sídlil správce a patro dodnes slouží jako fara, povýšená roku 1808 na děkanství. Barokní patrová budova je obrácena k údolí řeky, jednoduché fasády jsou členěny pouze římsami a bohatě profilovanými ostěními oken a dveří. Při kostele vystupuje rizalit, stejný na protější straně nebyl dokončen - tato část byla roku 1869 pouze provizorně upravena. Dispozice je dvoutraktová s chodbou při dvorní straně, která vede do sakristie kostela. Přízemí je kompletně zaklenuté valeně, plackami a klášterními klenbami. Do plochostropého patra stoupá ve středu dispozice dvouramenné schodiště. Kromě zbytků štukových hlavic pilastrů v chodbě se výzdoba interiéru nedochovala.

Hlávkův rodný dům

Při ulici z náměstí ke kostelu stojí přízemní dům čp.16 s polokruhovým vjezdem a krámskými dveřnicemi, ve kterém se narodil 15 února 1831 významný architekt a mecenáš Josef Hlávka (+11.3. 1908). Na fasádě je umístěna pamětní deska. Dům je barokního původu a představuje hodnotný doklad starší podoby typické městské zástavby.

Městské domy

Historická městská zástavba se ve své podstatě dochovala po četných požárech až v klasicistní a slohově mladší podobě. U některých domů nelze vyloučit ještě renesanční jádra či sklepy, komplexní stavebně historický průzkum však dosud nebyl proveden. Mezi nenápadnými patrovými domy na náměstí nevyniká ani radnice, postavená po požáru roku 1832 a novodobě upravená. K nejstarším domům patří barokní přízemní městský dům čp. 286 s mansardovou střechou se středovým polokruhovým portálem. Představuje nejlépe dochovaný příklad staré zástavby městského charakteru. Na východním okraji města stojící bývalý panský dvůr dolnolukavického velkostatku pomalu ustupuje výstavbě nové školy. Zachována je nárožní pozdně barokní budova s mansardovou střechou. Před dvorem stojí při silnici velká klasicistní skladová budova s valbovou střechou, řada domů má v přízemí dochovány klasicistní plackové nebo valené klenby. Z množství novodobých staveb stojí za pozornost budovy sokolovny, zdravotního střediska a záložny čp.111 na náměstí s keramickým reliéfem v průčelí.

Sochy a pomníky

Na náměstí stojí několik soch. Na severozápadní straně je to socha sv. Jana Nepomuckého, barokní, postavená na náklad němčického faráře Jakuba Xavera Hlávky roku 1707. Na jihovýchodní straně stojí socha sv. Kiliána, pozdně barokní z roku 1784. Na jihozápadní straně je mezi stromy mariánský sloup. Na vrcholu vztyčena socha Panny Marie a po stranách na konzolách sv. Václav a sv. Vojtěch, na soklu je nápis s letopočtem 1676.

Raně barokní pololidovou práci dal zřídit Adalbert Schramm z Přestic. Tento pozoruhodný soubor doplňovala na severovýchodní straně náměstí velmi kvalitní plastika sv. Benedikta z roku 1729, vandalsky zničená v 80. letech. Uprostřed náměstí stojí kašna se sochou sv. Václava. Pozdně barokní kamenná kašna byla roku 1887 doplněna sloupkem s hlavicí, osazenou plastikou v nazarenském stylu od litomyšlského sochaře Blažka. Nejnovější plastikou je obnovený pomník T.G. Masaryka. Na náměstí je umístěn pomník padlých za světové války. V parčíku pod kostelem, na místě staré školy, je vsazen bulžnickový balvan s měděným reliéfním portrétem Jakuba Jana Ryby, narozeného roku 1765 v Přesticích. Pomník od pražského sochaře Kořána pochází z roku 1935. Na fasádě bývalé okresní záložny čp.111 na náměstí je pamětní deska s nápisem: „Zde se narodil 9.června 1757

Václav Stach, spisovatel český". V parčíku před sokolovnou je na sloupu busta K.H. Máchy od plzeňského sochaře Šípa, věnována spolkem přeštického studentstva roku 1937. Na mostě přes Úhlavu stojí kvalitní barokní socha sv. Jana Nepomuckého od Antonína Brauna z roku 1735. Na nynější místo byla přenesena kolem roku 1785 z průčelí kostela sv. Mikuláše na Starém Městě v Praze. Při silnici do Lužan stojí asi 1 km za hřbitovem barokní plastika sv. Josefa na soklu s erbem Příchovických datovaná do roku 1741.

Ve středu hřbitova stojí novogotická kaple Pozdvižení sv. Kříže z r. 1862 se sochou sv. Salvátora ve štítě a interiérem sklenutým křížovou klenbou. Kaple byla postavena podle návrhu malíře Waschmanna. Při ohradní zdi je hrobka Josefa Hlávky v novogotickém slohu z roku 1887, vyzdobená v interiéru výjevy z mariánského cyklu od vídeňského malíře Karla Jobsta v nazarenském stylu.

Židovský hřbitov

Dobře dochovaný hřbitov ohražený omítanou zdí leží o samotě při silnici k Vícovu. Založen byl roku 1907, z této doby pocházejí náhrobky v nejvzdálenější části a márnice. Je zde pohřben i poslední přeštický rabín Leopold Singer.

